

Paionia ko Malá

Fai 'e Jessica Larsen

(Makatu'unga 'i ha talanoa mo'oni)

'Okatopa 2018, Panomi Peni, Kemipoutia

Ne fakama'u 'e Mala hono pivá pea sio atu ki he sio'atá. Ne ngali fakaoli ke tui e vala lotú he 'aho Tokonakí, ka ko ha Tokonaki makehe 'eni. Ko e konifelenisi lahi!

“Okú ke fiefia nai ke kau atu ki he fakataha lahi 'a e kakai fefiné?” Ko e fehu'i ange ia 'a Makí (Fine'eikí). Na'á ne helu fakalelei mo vave e 'ulu 'o Malá. “Oku ou fie feinga ke fanongo ki he lahi taha te u lavá.”

“To! “Ofa pē ke nau fai ha ngaahi talanoa paionia!” Ko e me'a ia ne sai'ia taha ai 'a Malá.

Na'e talaange 'e Maki, “Mahalo pē te nau fai pehē. 'Okú ke 'ilo'i nai ko ha paionia ho'o tangata'eikí?”

Na'e puputu'u 'a Mala. Kuo te'eki ke toho he'ene tamaí ha saliate toho tangata.

Na'á ne fehu'i ange, “Oku anga fēfē 'ene hoko ko ha paioniá?”

Na'e kamo 'a Maki ki he matapāsio'ata, he ve'e vai-tafé. “Na'á ne taumāta'u 'i hē 'o fetaulaki ai mo e ongo faifekau. Na'e talaange 'e Makí, ko ia 'a e fuofua tokotaha 'i hono fāmilí ke papitaisó,” ko e talaange ia 'e Maki. “Okú ne hoko leva ai ko ha paionia! Ta ō ā 'o kumi ho'o kui fefiné.”

Na'e talitali mai 'a Yiay (Kui Fefiné) kiate kinaua 'i he loki taupotu ki mu'á. Na'e nofo fakataha 'a e fāmilí

'o Malá mo 'ene ongo kuí. Na'e tokoni 'a Yiay ke tokanga'i 'a Mala 'i he tuku 'a e akó he kei ngāue 'ene ongo-mātu'á. Na'e tu'u 'a Yiay he tafa'aki 'o e paikí, ko ha paiki 'oku 'i ai hono mīsini ke 'ave holo kinautolu 'i he loto koló.

“Ko e ta'u pē 'eni 'e 25 'o e 'i Kemipoutia 'a e Siasí,” ko e fakamatala ia 'a Maki kia Mala 'i he'ene fakaava e matapaá mo teke atu e paikí ki he halá. “A ia ko e kau paionia kotoa kitautolu. Mo koe pē!”

“Oku anga fēfē 'eku hoko ko ha paioniá?” Ko e fifili ia 'a Mala 'i he'ene heka ki he paikí. Na'e faka'uli 'a Maki 'i he paikí, pea heka 'a Yiay 'i mui kae 'i loto 'a Mala. Na'e piki ma'u 'a Mala 'i he'enau afeafe holo he hala femo'uekiná.

'I he'enau fakalaka he falekaí, na'a nau nāmu'i e tií. 'Oku inu ti e meimei taha kotoa heni. Ka na'e 'ikai pehē 'a Mala. 'Okú ne muimui ki he Lea 'o e Potó. Na'e malimali 'a Mala. Ko ha founa ia 'e taha na'á ne hoko ai ko ha paioniá!

'I he afe 'a e paikí 'i ha tulikí, ne sio atu 'a Mala ki ha wat, ko ha temipale faka-Puta. Ne mā'olunga e 'ato kulo-kula mu'atōtaó 'i he ngaahi fale kehé. Na'e tele poko'i 'e he kau tauhi 'o e falé (monks) honau 'ulú pea nau tangutu teunga lanu moli 'o ako 'i he 'ata'ataá.

Na'e 'ilo'i 'e Mala ko e tokolahi taha 'o e kakai 'i Kemipoutiá na'a nau lotu faka-Puta. Na'e 'ikai ke nau tui kia Sīsū Kalaisi. Ka na'e tui 'a Mala. Na'e fakakaukau 'a Mala, “Ko e founa ia 'e taha 'oku ou hoko ai ko ha paioniá.” Pea 'i he 'aho ní, te ne fanongo ai ki he palōfitá!

'I he afe atu 'a e paikí ki he tau'anga me'alelé, ne sio atu 'a Mala ki he a'u mai ha kakai fefine tokolahi. Ne lue mai ha ni'ihí pe heka paiki mai. Ne a'u mai ha ni'ihí 'i he tuk tuks, ko ha ki'i saliate 'oku taulani'i 'e ha paiki. Ne tui kofu pe piva lanu taha e tokolahi 'o e kakai fefiné, 'o hangē ko Malá. Pea ko e ni'ihí na'a nau tui sampots, ko ha 'ū piva lōloa na'e ngaohi mei ha ngaahi filo fakalanulanu.

Ne tangutu hifo 'a Mala, Maki mo Yiay 'i he falelotú mo e kakai fefine kehé. Kuo 'osi fakahoko e konifelenisi ia 'i ha uike 'e taha kimu'a 'i Sōleki Siti, 'Tutā, 'i 'Amelika. Ka ko 'eni 'e lava ke mamata e kakai 'i Kemipoutiá ki hono fakamafola ia 'i he Khmer (lea faka-Kemipoutiá). Na'e lea faka-Pilitānia mo faka-Kemipoutia 'a Mala 'i 'api, pea na'á ne ako foki e lea faka-Falaniseé 'i he akó. Ka ko e tokolahi taha 'o e kau Kemipoutiá 'oku nau lea faka-Kemipoutia pē.

Na'e 'ikai ke talanoa e tokotaha ne fuofua leá ki ha kau paionia. Ka na'e fai 'e he tokotaha lea fika uá ha talanoa kau ki he'ene lue 'i ha hala kekekele tahake mo

pelepela 'i he'ene foki ki 'api mei he akó. Na'e ui ia ko e “hala 'o e tamaiki tangatá,” pea na'á ne fa'a to'o hono suú pea lue la'i va'e pē. Na'á ne fie fakahoko ha ngaahi me'a faingata'a kae lava ke ne hoko ko ha paionia! Na'e malimali 'a Mala 'i he'ene fakakaukau ki he ngaahi founa na'á ne hoko ai ko ha paionia.

Ko e tokotaha ne lea tukú ko e palōfitá. Na'á ne tu'u hangatonu. Ne fakafanongo lelei 'aupito 'a Mala. Na'á ne pehē, “Oku ou fakaafe'i kimoutolu ke mou lau e Tohi 'a Molomoná ke 'osi mei he taimí ni ki he faka'osinga 'o e ta'ú. “E fakaava mai e ngaahi langí kiate kimoutolu. 'E tāpuekina kimoutolu 'e he 'Eikí.”

Ne 'ilo'i 'e Mala he 'ikai faingofua ke lau kotoa e Tohi 'a Molomoná. Na'á ne vakai atu ki he kakai fefine na'a nau feohí. Kuo nau fili kotoa ke muimui kia Sīsū Kalaisi. Kuo nau ha'u kotoa he poó ni ke fanongo ki he palōfitá. Te ne muimui ki he palōfitá, 'o hangē ko ia na'a nau faí. Te ne hoko ko ha paionia! ●

'Oku nofo 'a e tokotaha na'á ne fa'ú 'i Tekisisi, USA.

'I he konifelenisi lahi 'o 'Okatopa 'o e 2018, na'e fanongonongo foki 'e Palesitani Lāsolo M. Nalesoni 'e langa ha temipale 'i Kemipoutia.